

29683 Dierziektebeleid

Nr. 301 Brief van de minister van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 juli 2024

Met deze brief informeer ik de Tweede Kamer over de laatste ontwikkelingen ten aanzien van de voorbereidingen voor de nationale bestrijding van de rundveeziekten Infectieuze Boviene Rhinotracheïtis (IBR) en Boviene Virus Diarree (BVD). Tevens informeer ik de Kamer over het visiedocument van de veterinaire beroepsgroep en over een onderzoek naar de risico's van de consumptie van bushmeat.

Nationale bestrijding rundveeziekten IBR en BVD

In de brief van 4 september 2023 (Kamerstuk 29 683, nr. 276) is de Kamer geïnformeerd dat op verzoek van de sector niet alleen voor de bestrijding van IBR een nationaal wettelijk kader zal worden voorbereid, maar ook voor de bestrijding van BVD. De doelstelling is om op termijn als Nederland vrij te worden van beide rundveeziekten en daarmee een Europese vrijstatus te verkrijgen. Ik vind het van belang deze bestrijding wettelijk te verankeren. Het draagt bij aan een betere gezondheid en welzijn van de rundveestapel in Nederland en levert ook vermindering op van economische schade door deze ziekten. Mijn voorganger heeft destijds aangegeven ernaar te streven de regelgeving ter bestrijding van IBR en BVD gezamenlijk in werking te laten treden op 1 juli 2024. Dit streven is niet reëel gebleken. Onder andere het omzetten van het private IBR-programma naar passende nationale wet- en regelgeving bracht de nodige uitdagingen met zich mee en heeft meer tijd gekost.

De voorbereiding voor een algemene maatregel van bestuur (AMvB) voor de bestrijding van IBR loopt al langer en melkveehouders zijn inmiddels heel ver met hun private inspanningen. In goed overleg met de sectoren is afgesproken om de bestrijding van IBR nu met voorrang te regelen. Gezien de procedure die nog doorlopen moet worden is nu de planning om de wetgeving voor de bestrijding van IBR op 1 juli 2025 in werking te laten treden. Hiermee geef ik uitvoering aan de motie van de leden Holman (NSC) en Vedder (CDA) die de regering oproept om zo spoedig mogelijk een EU-vrijstatus te behalen voor IBR (Kamerstuk 29 683, nr. 298).

Ten aanzien van regelgeving voor de bestrijding van BVD is recent ook een motie aangenomen (Holman (NSC) en Vedder (CDA) – Kamerstuk 29 682, nr. 299) die oproept om voor 1 januari 2026, of zo spoedig mogelijk daarna, een EU-vrij status te behalen voor BVD. Zoals toegezegd door mijn voorganger zal ik de Kamer na de zomer informeren over het tijdpad dat ik hierbij voor ogen heb. Ook dit tijdpad zal ik in nauwe afstemming met sectorpartijen bepalen, passend binnen de Europese kaders en in aansluiting bij de praktijk van de rundveehouders in Nederland.

IBR

De bestrijding van IBR wordt geregeld onder de Wet Dieren middels een AMvB die het Besluit houders van dieren wijzigt. De AMvB is op 19 juli opengezet voor consultatie¹.

IBR is een Europees gereguleerde dierziekte. Er geldt geen bestrijdingsplicht, maar er is wel een vrijwillig bestrijdingskader in EU-regelgeving opgenomen. Lidstaten hebben de mogelijkheid om een bestrijdingsprogramma door de Europese Commissie goed te laten keuren die als doel heeft te werken naar een EU-vrije status, die diverse landen om ons heen al hebben (o.a. Duitsland, Denemarken, Oostenrijk, Finland, Zweden en Tsjechië) of op korte termijn willen behalen (België en Luxemburg). Een goedkeuring van het programma leidt tot aanvullende handelsvoorwaarden bij EU-intraverkeer van levende runderen, waardoor dieren bij verplaatsing naar Nederland aan aanvullende eisen moeten voldoen. Het doel van deze eisen is om het risico op insleep van het IBR-virus te verkleinen en daarmee de bestrijding te ondersteunen.

Met alle betrokken sectorpartijen is het voornemen overeengekomen de bestrijding van IBR eerst nationaal te starten en op een later moment het programma ter goedkeuring voor te leggen aan de Europese Commissie. Dit geeft de sector voldoende tijd zich aan te passen en importstromen te verleggen. Met name de IBR-status van België en Luxemburg is hierbij van belang. De vleeskalversector zet stappen om de transportduur van jonge kalfjes steeds verder te verkorten, waarbij herkomstlanden dichtbij Nederland van belang zijn. De IBR-status van België en Luxemburg is van belang om kalveren uit deze lidstaten te kunnen blijven betrekken. Wanneer Nederland over een goedgekeurd bestrijdingsprogramma beschikt voor IBR geven de EU-regels te weinig mogelijkheden om kalveren jonger dan 3 maanden aan te voeren uit lidstaten die niet officieel vrij zijn van IBR, zoals België en Luxemburg. Dit is onwenselijk gezien de inspanningen op transportduur van deze sector. België en Luxemburg hebben wel een goedgekeurd programma en zijn dichtbij een vrijstatus voor

¹ <https://www.internetconsultatie.nl>

IBR. Daarom is het voornemen om uiterlijk vier jaar na inwerkingtreding van de nationale regelgeving het bestrijdingsprogramma ter goedkeuring voor te leggen aan de Europese Commissie. In die vier jaar spannen sectoren zich in om bij import runderen van IBR-vrije bedrijven in andere lidstaten naar Nederland te halen. Daarnaast zal de kalversector vanaf 1 januari 2026 bij de import van kalveren uit België en Luxemburg alleen nog kiezen voor kalveren die afkomstig zijn van IBR-vrije bedrijven. Mocht de IBR-vrijstatus van deze landen eerder dan vier jaar na inwerkingtreding een feit zijn, dan zal evenzoveel eerder het bestrijdingsprogramma worden voorgelegd aan de Europese Commissie.

Op basis van ervaringen van andere lidstaten en vanuit de kennis uit literatuur is de verwachting dat de bestrijdingsfase ongeveer zes jaar zal duren. Afhankelijk van de voortgang van de bestrijding is op termijn een wijziging van het programma nodig, opnieuw middels AMvB, om aan de eisen van de EU-vrijstatus te kunnen voldoen. De EU-eis is namelijk dat er twee jaar niet meer gevaccineerd mag worden tegen IBR om in aanmerking te komen voor de EU-vrijstatus. Met sectoren zal bezien worden wanneer dit moment voor Nederland verantwoord is.

Bestrijdingsprogramma

De regels in de AMvB die ter consultatie voorligt, zijn gebaseerd op het private IBR-bestrijdingsprogramma van de zuivelsector, dat sinds 2018 verplicht is voor melkveebedrijven en in de praktijk effectief is gebleken. Meer dan 80% van de deelnemende bedrijven is volgens dit programma inmiddels vrij of onverdacht van IBR-viruscirculatie.

Het uitgangspunt van de regelgeving is de verplichting aan houders om hun runderen tweemaal per jaar te laten vaccineren tegen IBR. Houders kunnen worden uitgezonderd van deze vaccinatieplicht, wanneer uit onderzoek blijkt dat er geen actieve besmetting op het rundveebedrijf aanwezig is. Deze bedrijven hebben vervolgens de plicht om te monitoren dat het bedrijf vrij blijft van IBR door middel van melk- of bloedonderzoek. Het doel van de regelgeving is verspreiding van het IBR-virus tussen bedrijven te voorkomen en bedrijven te stimuleren om besmette dieren op te sporen en af te voeren. Uitgezonderd zijn van de vaccinatieplicht is economisch voordelig, jaarlijkse kosten vallen weg. Op deze manier stimuleert de regelgeving houders om vrij te worden.

Voor bedrijven die slechts een klein veterinair risico vormen voor de verspreiding van IBR of waar de uitvoering van de vereisten complex is, zijn aangepaste voorwaarden opgenomen in de

regelgeving. Hierbij is steeds als uitgangspunt genomen dat de aangepaste werkwijze geen significant risico in mag houden voor andere bedrijven. Aangepaste voorwaarden zijn bijvoorbeeld het geval bij runderen in terreinen waar runderen extensief worden gehouden en ten aanzien van gemengde bedrijven die naast bijvoorbeeld melk- of zoogkoeien ook meer dan honderd aangevoerde stieren in een aparte stal huisvesten. Voor het vormgeven van dit maatwerk is advies ingewonnen van onder andere de deskundigengroep dierziekten en gekeken naar ervaringen van andere EU-lidstaten. Het verslag van het laatste advies van de deskundigengroep dierziekten van 26 januari 2024 heb ik als bijlage toegevoegd aan deze brief.

Het voornemen is om een overgangstermijn van een half jaar op te nemen voor de vaccinatieplicht. Bij inwerkingtreding van de AMvB zoals die nu ter consultatie voorligt, met ingang van 1 juli 2025, zouden op 1 januari 2026 alle runderen moeten zijn gevaccineerd tenzij ze staan op bedrijven die zijn uitgezonderd van de vaccinatieplicht. De overgangperiode geeft houders de tijd om te voldoen aan de vaccinatieverplichting of om zich aan te melden voor uitzondering op de vaccinatieplicht.

Voor de uitvoering en het toezicht en handhaving is het noodzakelijk dat vaccinatiegegevens en testuitslagen worden vastgelegd. Daartoe wordt een aangewezen databank ingericht.

Ik vind het belangrijk dat we met dit nationale bestrijdingsprogramma samen met de betrokken sectorpartijen toewerken naar een betere gezondheid en welzijn van de Nederlandse rundveestapel. In aanloop naar de inwerkingtreding van de nationale regelgeving zal ik samen met sectorpartijen inzetten op goede communicatie, zodat de overgang voor de rundveehouders, al dan niet deelnemend aan het huidige private programma, zo soepel mogelijk verloopt.

Visiedocument beroepsorganisatie veterinaire veld

In de brief van december 2022 (Kamerstuk nr. 29 683, nr. 276) is uw Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek naar de positie en de rol van de dierenarts en de kwaliteitsborging van de diergeneeskundige beroepsuitoefening (Berenschot) en het arbeidsmarktonderzoek (SEO). Naar aanleiding van deze twee rapporten is in juli 2023 een proces gestart met de betrokken partijen uit het veterinaire veld - onder begeleiding van Gerda van Dijk als onafhankelijk voorzitter - om een gezamenlijk plan te maken ter versterking van het veterinaire beroep en met de opvolging en de uitwerking van de aanbevelingen van beide onderzoeksrapporten. Een plan gericht op een goede en solide

borging van de kwaliteit van de diergeneeskundige beroepsuitoefening, verdere versterking van de positie van de veterinaire en een arbeidsmarkt waarbij vraag en aanbod in balans zijn.

Samen met de verschillende belangenpartijen Collectief Praktiserende dierenartsen (CPD), Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) de belangenbehartigende organisatie voor paraveterinair Vedia's, de Faculteit Diergeneeskunde is een visiedocument voor de toekomst van de beroepsgroep opgesteld en gepubliceerd². Een visie voor versterking van het veterinaire beroep en het ontwerp van een nieuwe en slagvaardige beroepsorganisatie voor de veterinaire professie. Doel van deze beroepsorganisatie is om de positie van de veterinaire professional en de kwaliteitsborging van de diergeneeskundige dienstverlening te versterken en die tevens bijdraagt aan het aanpakken van vraagstukken rondom werkdruk, arbeidsmarkt en maatschappelijke thema's als prijs- en ketenvorming. Het visiedocument bevat uitgangspunten voor een nieuwe beroepsorganisatie, de taken van deze organisatie en de opdracht aan een kwartiermaker voor de ontwerpfase. Een van de taken van deze nieuwe op te richten beroepsorganisatie is om in samenwerking met de overheid te komen tot een systeem van verplichte herregistratie als middel om de kwaliteit van de veterinaire professionals ook in de toekomst te kunnen borgen en de in- en uitstroom van professionals beter in beeld te brengen.

Ik ben zeer content met het visiedocument voor een sterke en onafhankelijke veterinaire beroepsgroep, met goede borging van zowel private als publieke waarden waaronder dierenwelzijn en dier- en volksgezondheid. Een sterke en goed georganiseerde beroepsgroep kan tevens een stevige positie innemen in maatschappelijke vraagstukken zoals de beschikbaarheid en organisatie van spoedzorg, de werkdruk van dierenartsen, prijsontwikkeling van diergeneeskundige handelingen, de positie van grote werkgevers en ketenvorming.

Uit het visiedocument komen diverse onderwerpen naar voren die nadere besluitvorming behoeven zoals de herregistratie van diergeneeskundigen en de vorm van de op te richten beroepsorganisatie. Het invoeren van een verplichte herregistratie vergt politieke besluitvorming. Ik beraad mij hierop, mede in gesprek met de beroepsgroep, en zal u Kamer dit jaar hier nader

² KNMvD: <https://www.knmvd.nl/app/uploads/2024/07/Visiedocument-BOVP-vet-voor-elkaar-def.pdf>
FD: <https://www.uu.nl/sites/default/files/Visiedocument%20BOVP%20vet%20voor%20elkaar.pdf>
CPD: <https://www.cpd-online.nl/actueel/nieuws/vet-voor-elkaar>

over informeren. Verwachting is dat de kwartiermaker na de zomer start met de ontwerpfase. Ik kijk uit naar het vervolg en zal uw Kamer van de voortgang op de hoogte houden.

Onderzoek risico's bushmeat

Op 7 juni 2024 publiceerde Bureau Risicobeoordeling (BuRo) van NVWA een onderzoeksrapport getiteld 'Consumptie van bushmeat: beoordeling van microbiologische en chemische risico's'³. Dit advies is opgesteld vanuit een van de acties zoals geformuleerd in het Nationaal actieplan versterken zoönosenbeleid (Kamerstuk 25 295, nr. 1935). In het rapport wordt geconcludeerd dat het niet aannemelijk lijkt dat bushmeat een bron is van uit het wild afkomstige ziekteverwekkers. Daarnaast worden aanbevelingen gedaan om vervolgonderzoek te doen. Een onderzoek waarbij in beslag genomen bushmeat wordt onderzocht op aanwezige ziekteverwekkers en van welke diersoort het afkomstig is, is reeds in voorbereiding. In de volgende voortgangsrapportage over het Nationaal actieplan versterken zoönosenbeleid (januari 2025) zal ik een volgende stand van zaken geven omtrent dit onderwerp.

De minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
F.M. Wiersma

³ <https://www.nvwa.nl/documenten/consument/eten-drinken-roken/vlees-en-vleesproducten/risicobeoordelingen/advies-van-buro-over-consumptie-van-bushmeat-beoordeling-van-microbiologische-en-chemische-risicos>